

Joanna Hawlena

Turystyka kolejowa – luksusowe pociągi (6). Elitarna turystyka kolejowa na kontynencie azjatyckim

Pociąg Eastern & Oriental Express na trasie [8]

Luksusowe pociągi przywołują obraz minionej epoki, kiedy to podróże były czymś więcej niż tylko przemieszczaniem się z jednego miejsca w drugie.

W turystycznych podróżach kolejowych odbywających się w komfortowych warunkach najmniej oczekiwanym postulatem transportowym jest krótki czas przejazdu. Zazwyczaj trasy tych pociągów biegają przez tereny charakteryzujące się malowniczymi krajobrazami, a w odwiedzanych miastach można spotkać unikatowe zabytki architektury, kultury i dziedzictwa narodowego, wymagające niespiesznego zwiedzania, a czasem także zadumy i kontemplacji. Podróż elitarnymi pociągami zapewnia – poza niezapomnianymi wrażeniami turystycznymi – także atrakcje towarzyskie i kulinarne, które zyskały wysokie uznanie wśród pasażerów tego segmentu podróżowania. Z przekazów znana jest opowieść o hinduskiej rodzinie jadącej na wesele. Wsiadają do pociągu, którego przejazd ma trwać 6 godzin. Psuje się 1 z wagonów i wszyscy pasażerowie muszą się przesiąść do pociągu pospiesznego, który dociera do celu w 3 godziny. Mimo iż pasażerowie nie dopłacają do biletu, hinduska rodzina zgłasza zażalenie: mieliśmy jechać 6 godzin, zabraliście nam 3 godziny podróży! W tym zdarzeniu odnajdujemy potwierdzenie fascynacji podróżami kolejowymi, powodującymi wyróżnienie i nobilitację.

Wstęp

W zależności od przyjętych kryteriów w aktualnie istniejących uwarunkowaniach luksusem w kolejowych podróżach można określić zarówno konfigurację, wygodę, przepych wystroju wagonów, najwyższej jakości wyposażenie i obsługę, jak i szczyt kulinarnego kunsztu oraz poziom doznań turystycznych, związanych z atrakcjami spotykanymi na szlaku. Dla wielu klientów szczytem luksusu jest także konkurencyjny czas i prędkość przejazdu, wysoki poziom techniczny i technologiczny taboru, zapewniający wysoki poziom komfortu, bezpieczeństwo oraz punktualność, lub skuteczna izolacja od zewnętrznej atmosfery w przypadku pociągów kursujących na wysokości wymagającej wewnętrznej hermetyzacji. Te pociągi nie charakteryzują się przepychem, natomiast obsługa klientów w wielu przypadkach odpowiada najwyższym standardom. Pomimo iż na kontynencie azjatyckim spotyka się wyjątkowe zróżnicowanie jakościowego poziomu eksploatowanych składów kolejowych, nie budzi wątpliwości fakt, iż w tym regionie kursują jedne z najbardziej luksusowych pociągów, w których wystrój, poziom obsługi i zakres serwowanych posiłków spełniają najwyższe światowe standardy [3]. Ten segment transportu kolejowego jest najbardziej popularny w Indiach. W hinduskiej mentalności podróż luksusową zabytkową koleją to ciągle wyjątkowe przeżycie, gdyż ten rejon, dobrze znany z książek i filmów, zawsze przyciągał licznych turystów, a powstałe tu legendy utrwaliły jego obraz jako atrakcyjnego turystycznie subkontynentu Azji [2, s. 30–32].

Wizytówką ekskluzywnego segmentu podróżowania po terytorium Azji są najbardziej komfortowe pociągi świata. Zdaniem podróżnych do wyróżniających się najwyższym luksusem należy zaliczyć: Maharajas Express, Palace on Wheels, Odyseję Dekanu, Eastern and Oriental Ekspres oraz „Podniebny pociąg” z Pekinu do Lhasy, jeżdżący w najbardziej ekstremalnych warunkach na świecie [26, s. 167].

Przywitanie pasażerów pociągu Maharajas Express na stacji kolejowej [17]

Rys. 1. Trasa „Dziedzictwo Indii” pociągu Maharajas Ekspres [16]

Maharajas Express (Indie)

Indie to obszar, na którym kursują elitarne pociągi świata. Ich prezentację można rozpocząć od „najmłodszego” i najbardziej ekskluzywnego pociągu Maharajas Express, który wszedł do eksploatacji w 2010 r. na terenie północno-zachodnich i środkowych Indii. W pociągu przedziały pasażerskie mają powierzchnię co najmniej 10 m², a na każdej stacji przed pasażerami rozwijany jest czerwony dywan, czemu towarzyszy grana na żywo muzyka.

Pociąg kursuje na 5 trasach, których nazwy odzwierciedlają programy wycieczek organizowanych w ramach przejazdu; 2 z nich są podróżami trwającymi 2-3 dni i są to:

- **Skarby Indii** po „Złotym Trójkącie” na trasie Delhi-Agra-Ranthambore-Jaipur-Delhi [26, s. 90];
- **Kamienie szlachetne Indii** po „Złotym Trójkącie” na trasie Delhi-Agra-Ranthambore-Jaipur-Delhi.

Pozostałe 3 to ośmiodniowe podróże wiodące w stronę centrum kraju, nazwane:

- ❖ **Dziedzictwo Indii** na trasie Bombaj-Ajanta-Udaipur-Jodhpur-Bikaner-Jaipur-Ranthambore-Agra-Delhi;
- ❖ **Panorama Indii** na trasie Delhi-Jaipur-Ranthambore-Agra-Gwalior-Khajuraho-Varanasi-Lucknow-Delhi;
- ❖ **Indyjski splendor** na trasie Delhi-Agra-Ranthambore-Jaipur-Bikaner-Jodhpur-Udaipur-Balasinor-Delhi [11].

W każdym mieście znajdującym się na trasie pociągu zaplanowano kilkugodzinny przystanek celem zwiedzania najważniejszych zabytków okolicy (rys. 1).

Pociąg składa się z 23 wagonów, z czego 14 służy zakwaterowaniu 88 pasażerów. Pozostałe to: 2 wagony restauracyjne,

Tab. 1. Konfiguracja wagonów hotelowych [11]

Lp.	Kategorie kabin	Liczba wagonów hotelowych	Liczba kabin w wagonie	Liczba kabin	Liczba pasażerów
1	Deluxe Kabin	5	4	20	40
2	Junior Suite	6	3	18	36
3	Suite	2	2	4	8
4	Apartament prezydencki	1	1	1	4
	Razem	14	-	43	88

Maharajas Express: a) kabina Delux, b) kabina Junior Suite, c) kabina Suit, d) apartament prezydencki [19]

mieszczące po 44 osoby, wagony barowe z salonami Radža Club i Safari Bar. 1 wagon jest wykorzystywany jako zaplecze kuchenne, a 2 wagony przeznaczone są dla personelu i kierowników wycieczek. W skład pociągu wchodzi również wagony gospodarce, w których znajdują się generatory prądu oraz stacja filtracji zużywanej wody. Najważniejszą część pociągu stanowią wagony hotelowe, których konfigurację przedstawiono w tab. 1.

Przejazd Maharajas Express to najbardziej ekskluzywna i jednocześnie najdroższa podróż kolejowa w Indiach. Oferowany klientom zakres usług jest magnesem przyciągającym podróżnych z całego świata, chcących poznać ten kraj i spędzić podróż w warunkach niespotykanej scenerii, wyjątkowej atmosfery oraz nobilitacji. Unikatowy standard pociągu tworzy już sama konfiguracja składu, w którym 5 wagonów jest kategorii Deluxe, 6 – Junior Suite, 2 – Suite; 1 to apartament prezydencki (najdroższy wagon, pierwszy taki na świecie, będący w całości 1 apartamentem z własnym salonem, łazienką i jadalnią). Apartament ten jakością wyposażenia i obsługi jest porównywalny z apartamentami w pięciogwiazdkowych hotelach.

Wszystkie kabiny posiadają własne łazienki z pełnym wyposażeniem. W każdej kabinie Suite znajduje się indywidualny salon z wyposażeniem umożliwiającym przyjęcie gości oraz gustownie urządzone sypialnia. W skład apartamentu prezydenckiego wchodzi salon dzienny i jadalnia, 2 sypialnie oraz 2 łazienki, z czego jedna jest z prysznicem, a druga z prysznicem i wanną.

W pociągu znajdują się 2 restauracje: Rang Mahal i Mayur Mahal, w których dostępna liczba miejsc umożliwia jednocześnie obsłużenie wszystkich pasażerów w czasie wspólnej konsumpcji lub w czasie okolicznościowych spotkań. Każda restauracja ma swój charakterystyczny wystrój. Rang Mahal charakteryzuje się złotym motywem kwiatowym w kolorze cynobru, natomiast Mayur Mahal oryginalnym sufitem i wysokimi oparciami krzeseł oraz dekoracjami z elementami pawich piór. W menu oferuje się tradycyjną kuchnię indyjską i kontynentalną z szeroką ofertą dań, napojów i deserów pochodzących z całego świata.

Warto również wspomnieć, że gościom korzystającym z ekskluzywnego przejazdu i wypoczynku zagwarantowano maksymalny relaks podróżowania. Niemal wszystkie usługi wliczono w cenę biletu. Wśród nich znalazły się:

- ❖ serwis żywienia i napojów,
- ❖ wycieczki wraz z opieką przewodnika,
- ❖ posiłki w odwiedzanych miastach,
- ❖ napoje serwowane w barze.

Pomiędzy zwiedzaniem zabytków w kolejnych miastach podróżni mogą spędzać wolny czas w 2 salonach konsumpcyjno-

Łazienka w apartamencie prezydenckim [19]

-rozrywkowych. W Radža Club znajduje się znakomita wielojęzyczna kolekcja książek oraz gier towarzyskich, a w jego barze podawane są wykwintne alkohole z całego świata. Radža Club to najlepsze miejsce przeznaczone na towarzyskie spotkania i rozmowy z innymi podróżnymi. Znajduje się w nim także wysokiej klasy *boutique*, w którym goście mogą robić różne zakupy, w tym także nabyć prezenty i przedmioty będące doskonałymi pamiątkami z podróży. W Safari Bar serwowane są egzotyczne napoje regionalne, a także francuskie wina i szampany oraz wyszukane przystawki i przekąski. Bar jest miejscem kontaktów towarzyskich, ale może także zapewnić spokój dla osób poszukujących samotności.

Maharajas Express: a) elementy dekoracyjne, b) restauracja Mayur Mahal, c) restauracja Rang Mahal [19]

Zastawa stołowa w pociągu Maharajas Express [19]

Wewnętrzna konfigurację barów można zmieniać tak, aby służyły zarówno do spotkań biznesowych, jak i organizacji imprez towarzyskich i świątecznych. Nie zmienia to kosztów przejazdu ponieważ cena podróży tym pociągiem jest uzależniona od liczby dni przeznaczonych na przejazd oraz standardu wykorzystywanej kabiny. Taryfy dla różnych kategorii komfortu przedstawiono w tab. 2. Istnieją także ulgi dla dzieci, które płaca 50% biletu w przypadku gdy podróżują we wspólnej kabynie z rodzicami. Podróżnym udostępniono również znaczny zakres usług relaksujących i kosmetycznych jednak za dodatkową opłatą.

W standardzie wyposażenia wszystkich przedziałów znajduje się: telewizor LCD, ekologiczna toaleta, telefon z bezpośred-

Tab. 2. Taryfy za podróż jednej osoby w pociągu Maharaja Ekspres w sezonie 2015/2016 [USD] [19]

Lp.	Kategoria kabiny	8 dni/7 nocy	4 dni/3 noce	Transport poza pociągiem i opieka podczas wycieczek
1	Deluxe Kabin	6 840	3 850	Autobus Volvo. Wspólny anglojęzyczny przewodnik
2	Junior Suite	9 890	4 950	Volkswagen Crafter Wspólny anglojęzyczny przewodnik
3	Suite	13 800	7 600	Toyota Corolla. Oddzielny anglojęzyczny przewodnik
4	Apartament prezydencki	23 700	12 900	Toyota Camry. Oddzielny anglojęzyczny przewodnik

Klub fitness w pociągu Maharajas Express [6]

nim łączem, Internet, indywidualnie regulowana klimatyzacja oraz elektroniczne sejfy. Pneumatyczne zawieszenie stosowane w tym zestawie wagonów powoduje że jazda odbywa się wyjątkowo płynnie, cicho i stabilnie [24].

Odyseja Dekanu (Indie)

Dekan to nazwa płaskowyżu, obejmującego większą część środkowych i południowych Indii, Odyseja zaś odwołuje się do Odyseusza, słynnego bohatera greckiego, którego los skazał po wojnie trojańskiej na 10 lat wędrówki okrętem po morzach, zanim mógł wreszcie wrócić do ojczyzny. Ten luksusowy pociąg przejeżdżający przez centralne Indie i wyżynę Dekan jest wizytówką regionów, po których się porusza. Turystów nie czeka jednak błędzenie, jak to miało miejsce w przypadku Odyseusza (mimo

Maharajas Express: a) salon Radża Club, b) Safari Bar [11]

Rys. 2. Trasa pociągu Odyseja Dekanu [20]

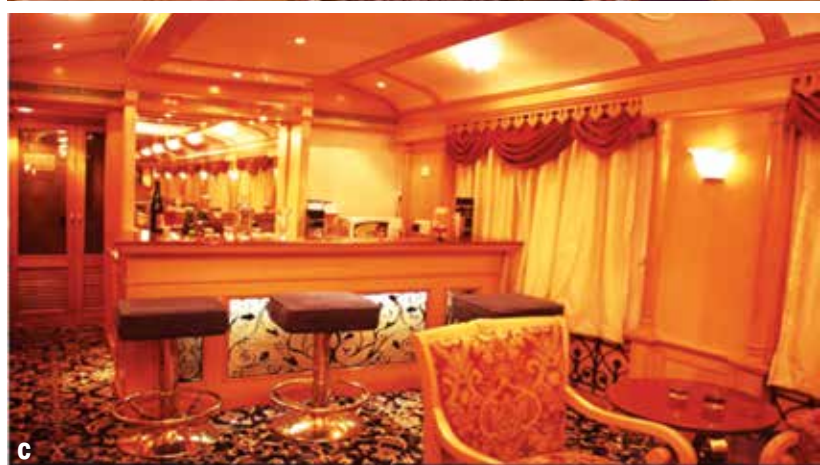
iz podróż tym pociągiem jest tak atrakcyjna, że jej uczestnikom nie zależy na tym aby ją zakończyć). Marszruta trwająca 7 dni, w czasie której ten pociąg przejeżdża zamkniętą trasę, jest precyzyjnie zaplanowana. Podróż rozpoczyna się i kończy w Bombaju (Mumbai), docierając po drodze do najważniejszych kulturowo i historycznie miejsc regionu (rys. 2).

Zewnętrznym znakiem rozpoznawczym Odysei Dekanu, oprócz logo, są ciemnoniebieskie wagony ze złotymi pasami, co powoduje, że potocznie nazywa się go „Niebieską strzałą”, jednak całość pociągu stanowi raczej muzeum na szynach, w którym z pietyzmem zebrano wspomnienia epoki niepodległości. Wystrój wnętrza przenosi podróżnych w XVIII w., czyli w okres, w którym Indie nie były jeszcze częścią kolonialnego imperium brytyjskiego. Te elementy, tworzące atmosferę spokoju, nie kontrastują z nowoczesnością urządzeń służących współczesnemu biznesowi. Mimo iż takie zdobycze techniki, jak nowoczesne centrum biznesu z pełnym zakresem elektronicznych łącz, Internetem, faksem i drukarką czy też zainstalowana wszędzie klimatyzacja, odbiegają od kanonów dawnej epoki, to jednak są oczekiwanym uzupełnieniem wymagań niezbędnych w realiach współczesnego świata, w którym łączy się dawny luksus z najnowszymi osiągnięciami techniki i technologii.

Zarządzająca Odyseją Dekanu firma Maharashtra Tourism Development Corporation kieruje swoją ofertę głównie do zamożnego odbiorcy. Pociąg posiadający w swym składzie najczęściej

21 wagonów przyjmuje większość podróżnych w dwuosobowych przedziałach standardowo wyposażonych w prysznic, toaletę, szafę, telefon i sprzęt muzyczny. W składzie znajdują się także tzw. apartamenty prezydenckie wyposażone w salon, sypialnię i 2 komfortowe łazienki, a goście mają do dyspozycji osobistego kamerdynera. Ze swoich przyzwyczajęń nie muszą rezygnować także amatorzy sauny i odnowy biologicznej, ponieważ do ich dyspozycji udostępniono centrum wellness i fitness oraz salon kosmetyczno-fryzjerski.

Wagon restauracyjny posiada duże przeszklone okna, co pozwala na obserwację egzotycznych krajobrazów podczas konsumpcji potraw z indyjskiej i międzynarodowej kuchni.

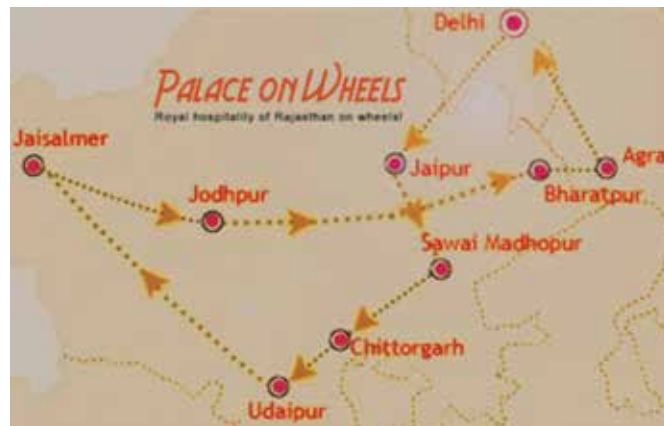
Odyseja Dekanu: a) centrum wellness i fitness, b) bar Royal, c) bar Deccan Odyssey, d) jadalnia

Palace on Wheels (Indie)

Maharajas Express i Odyseja Dekanu to nie są jedyne luksusowe pociągi Indii. W tej grupie na wyróżnienie zasługuje także Palace on Wheels (Pałac na kołach). Wykorzystując unikatowe walory Indii, w 1982 r. Indian Railways i Rajasthan Turistic Development Corporation uruchomiły pociąg zaliczany do najbardziej luksusowych pociągów świata, kursujący po prowincji Radżasthan (rys. 3). Podróż rozpoczyna się w New Delhi, a pociąg w czasie 8 dni dociera kolejno do Jaipur, Sawai Madhopur, Chittorgarh, Udaipur, Jaisalmer, Jodhpur, Bharatpur i Agry, po czym kończy swój kurs na stacji początkowej w New Delhi [4].

Już sam skład pociągu zestawiony z 14 wagonów ma wyjątkowe znaczenie kulturowe i turystyczne. Każdy z nich stanowi wizytówkę 1 pałacu służącego dawnym władcom księstw indyjskich. Na tego typu wyróżnienie zasłużyły: Hawa Mahal, Jal Mahal, Jai Palace, Kishori Mahal, Phool Mahal, Kumbha Palace, Lalgarh Palace, Jogi Mahal, natomiast wizytówką Taj Mahal został wyróżniony wagon marki super-deluxe, który wystrojem przypomina przepych i magię podróżowania dawnych władców księstw Radżastanu i wicekróla Indii Brytyjskich [23].

Salony sypialne tego pociągu są wyposażone w łazienki z prysznicami oraz klimatyzację. Na ścianach znajduje się inkrustacja zróżnicowana kolorystyką drewna, a na podłogach rozłożono indyjskie dywany. Goście każdego salonu mają oddelegowanego pracownika nazwanego „Khidmadgar”, będącego wyłącznie do ich dyspozycji.

Rys. 3. Trasa pociągu Palace on Wheels [7]

W tym elitarnym pociągu podróżni mogą skorzystać z 2 restauracji: „Maharani” i „Maharadża”, których obsługa jest w stanie sprostać najbardziej wyrafinowanym gustom kulinarnym nawet koronowanych głów, serwując wystawne dania, desery i trunki zarówno kuchni orientalnej, jak i światowej. W ramach ekskluzywnej obsługi swoich gości zadbano o możliwie najszerszy wachlarz niezbędnych usług dodatkowych. Temu celowi służy dobrze zaopatrzone bar, salon, SPA (oferujące liczne zabiegi kosmetyczne i odnowy biologicznej) oraz pralnia i prasownia (wysoko cenione przez dbających o swój wygląd uczestników tej podróży). Kompleksowość usług dopełnia bieżące dostarczanie codziennej prasy, przesyłek pocztowych oraz oferowana każdemu pasażerowi opieka *consjerge*.

Program przejazdu zapewnia wiele dodatkowych turystycznych atrakcji. Na każdym etapie podróży zaplanowano wycieczki autokarami Volvo do najciekawszych miejsc okolicy. Najczęściej są to unikatowe formy rzeźby terenu, siedliska przyrodnicze, fortece i pałace. Wyjątkowa jest wycieczka do Agry, gdzie w sąsiedztwie przepięknych ogrodów Taj-Mahal zwiedza się Czerwony Fort stanowiący jeden z najcenniejszych zasobów wpisanych na listę Światowego Dziedzictwa UNESCO [1, s. 286].

Sukces, jaki osiągnął Palace on Wheels, skłonił Indian Railways i Rajasthan Tourism Development Corporation do uruchomienia w 2009 r. następnego luksusowego pociągu o nazwie Royal Rajasthan on Wheels. Jest on eksploatowany na tej samej trasie, dodatkowo obsługując miasto Varanasi – duchową i kulturalną stolicę Khajuraho. W tym przypadku każdy z 14 wagonów stanowi wizytówkę jednego z byłych księstw Radżastanu.

Eastern and Oriental Express (Singapur, Malezja, Tajlandia)

Nie mniej znaczącą pozycję w rodzinie luksusowych pociągów kolejowych na azjatyckim kontynencie zajmuje Eastern and Oriental Express. Ten pociąg, zwany także „Luksusowym liniowcem”, jest dziełem amerykańskiego przedsiębiorcy J. B. Sherwooda. Wychodząc z założenia, że Orient nie kończy się w Stambule ani w Bagdadzie, stworzył własną wizję „Odkrywanie Dalekiego Wschodu”, dzięki której dążył do zaspokojenia pragnień zamożnych Europejczyków, którzy chcieli poznać świat. Jako przedsiębiorca sam odbywał dalekie podróże, dzięki czemu doskonale znał specyfikę oraz istotę ważnych kanonów obsługi pasażerskiej. Nie można się zatem dziwić, że w jego pociągu preferowano wolniejsze tempo przejazdu. Wiedział on, że pośpiech w podróżach turystycznych, w warunkach elitarnego komfortu, jest niewskazany, tym bardziej, że trasa tego pociągu, biegnąca z Singapuru do Bangkoku, obfituje w malownicze krajobrazy (rys. 4).

a

b

Palace of Wheels: a) przedział Seating place, b) salon [6]

Rys. 4. Eastern & Oriental Express – trasa pociągu [18]

Charakter podróży tym pociągiem tworzą nie tylko przepych i luksus obsługi oraz wyposażenia, lecz także zmienność tajskiej i malezyjskiej pogody. Często zdarzenia ekstremalne, jak np. powódź, nawałnice, zwałiska drzew lub pożary, powodują, że niezwykle luksusowa, wystawna i sentymentalna podróż Eastern & Oriental Express zmienia się w przygodę pełną niespodzianek z dużą dawką emocji.

Ten pociąg wyruszył po raz pierwszy w 1972 r. z nadzieją uzyskania na azjatyckim kontynencie pozycji równej europejskiemu Orient Express [24]. Łącząc Singapur z Bangkokiem, integruje niemal 2 światy. Pierwsze miasto charakteryzuje się jednym z największych na świecie dochodów przypadającym na mieszkańca, jest nowoczesne, ale ma też pieczołowicie zachowaną kolonialną infrastrukturę i liczne parki. Drugie miasto to pełna pałaców i świątyń stolica Tajlandii. Znalazło to odbicie w wystroju pociągu, który został zaprojektowany tak, aby splendor jego wnętrza odpowiadał historii i tradycji oraz legendom regionu.

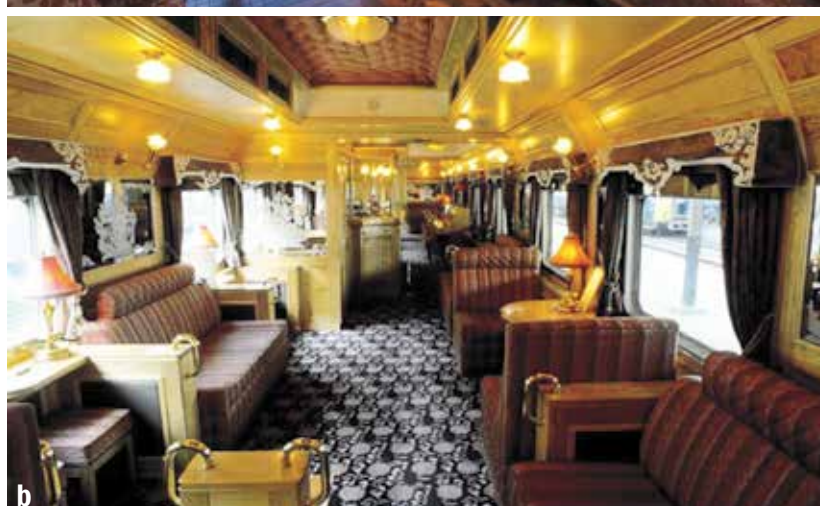
Eastern & Oriental Express w krótkim czasie zyskał nazwę luksusowego „hotelu na szynach”. Podróżnym zaproponowano do wyboru klasyczną lub pełną atrakcji podróż o bajkowych nazwach, takich jak: „The Ancient Lanna Kingdom” (Starożytne Królestwo Lwa) lub „Fables of the Peninsula” (Legenda Półwyspu).

Trwająca 6 dni podróż po półwyspie to bardzo elitarna przygoda. Pociąg zabiera zaledwie 60 osób, które spotkanie z przygodą rozpoczynają w legendarnym ekskluzywnym hotelu Raffles. Wysoki standard wyposażenia, empatia i doświadczenie obsługi hotelu są wyznacznikiem jakości utrzymywanym w trakcie całej podróży, stąd być może wywodzi się nazwa „Hotel na szynach”, chociaż potwierdzeniem takiego postrzegania są także luksusowe kabiny prezydenckie, z których podróżni korzystają w czasie przejazdu po półwyspie.

Podróż po trasie w Malezji to droga, która nie tylko pozwala zrozumieć niezwykłą fuzję Zachodu i Wschodu, lecz także zobaczyć najważniejsze atrakcje turystyczne, do których można zaliczyć centrum w Kuala Lumpur z wieżami Petronas oraz zielone wzgórza Cameron Highlands i Penang. W miejscowości Butterworth podróżni wysiadają z pociągu i przepływają promem na wyspę Penang, gdzie czekają na nich riksze. Podczas wycieczki pasażerowie mają możliwość pocucia atmosfery dawnej Azji, gdyż ulice wyglądają tak samo jak półtora wieku temu. Riksze

Postój pociągu Eastern & Oriental Express na moście na rzece Kwai [8]

Eastern & Oriental Express: a) salon, b) klub [25]

„Podniebny pociąg” z Pekinu do Lhasy [15]

mijają wiktoriańskie domy, chińskie i hinduskie świątynie i małeżyjskie meczety, a także wytworny Eastern & Oriental Hotel, w ówczesnym czasie własność braci Sarkis, którzy byli najbogatszymi przedsiębiorcami działającymi w branży hotelowej w kolonialnej Azji. Wycieczka kończy się zwiedzeniem stolicy wyspy George Town zwanej perłą Orientu, będącej świadkiem kilkunastowiecznej historii handlu między Wschodem i Zachodem i słynącej z zabytkowej wiktoriańskiej architektury. Turystę przemierzającego trasę pociągu z pewnością zainteresuje miasto Kuala Kangsar, słynące z pięknego meczetu Ubudiah, a dopełnieniem tych doznań jest chwila relaksu na pięknych plażach oraz możliwość skorzystania z kąpieli w kryształicznych wodach Huay Yang.

Podróż po Tajlandii rozpoczyna się w rolniczym regionie Surat Thani, który słynie z tresury małych pracujących przy zrywaniu orzechów kokosowych. Następnym przystankiem jest legendarny most nad rzeką Kwai. Dzieje budowy tej trasy, zwanej „Koleją śmierci”, łączącej Bangkok w Tajlandii z Rangunem w Birmy, zainspirowały francuskiego jeńca Pierre’a Boullé’a do napisania powieści „Most na rzece Kwai”. Na jej podstawie David Lean w 1957 r. nakręcił film, który zdobył 7 Oskarów i stał się klasyką kina wojennego. Gdyby nie to wydarzenie, niewiele osób dowiedziałoby się o budowniczych tego mostu i o śmierci tysięcy jeńców wziętych przez Japończyków do niewoli.

Dotarcie do największego miasta Półwyspu Indochińskiego – Bangoku – umożliwi zwiedzenie kilku spośród 400 buddyjskich świątyń, m.in. XVI-wiecznej Wat Pho z 46-metrowym posągiem leżącego Buddy, Świątyni Złotego Buddy Wat Traimit oraz Świątyni Świt Wat Arun. Dużą atrakcją turystyczną na trasie tej podróży jest słynny Pałac Królewski, w kompleksie którego znajduje się najważniejsza w kraju Świątynia Szmaragdowego Buddy. Ciekawość budzą również miejskie kanały wraz z rzadko spotykanym pływającym targiem. W czasie podróży po miastach

północnej Tajlandii można zwiedzić w Lampang świątynie w stylu birmańskim, a w Chiang Mai widowiskowe wodospady [3].

W Eastern & Oriental szef kuchni łączy uznane specjalności wschodniego oraz zachodniego menu. Obiady i ciepłe dania serwuje się w 2 restauracjach, natomiast na życzenie klienta śniadania, przekąski i owoce mogą być dostarczone nawet do przedziału.

W pociągu znajdują się także bardziej kameralne miejsca, umożliwiające kontakty towarzyskie. W 2 barach i salonie można spędzić wieczór przy muzyce lub śpiewie znanych solistów. Dla osób zainteresowanych mijanym krajobrazem w jednym z barów usytuowano zewnętrzny taras widokowy. Ten komfort podróży oraz klimat przeżywania przygody spowodowały, że Eastern & Oriental Express wyróżniono w rankingu 25 Najwspanialszych Pociągów Świata, doceniając także piękno spotykanych na 1 930-kilometrowej trasie egzotycznych krajobrazów i unikatowych turystycznych doznań.

„Podniebny pociąg” z Pekinu do Lhasy (Chiny)

Omawiając elitarne szlaki Azji, nie sposób pominąć ostatnio głośnego i kontrowersyjnego politycznie pociągu kolei chińskich, jadącego z Pekinu do Lhasy, nazwanego „Podniebnym pociągiem”. Budowniczy konstruowali ją w tempie 1 km dziennie, gdyż prace przebiegały w temperaturze -35°C, w rozrzedzonym powietrzu, na wysokości przekraczającej 5 tys. m n.p.m. (Tangula Pass, 5072 m n.p.m.). W wiecznej zmarzlinie drążono lodowe tunele, często korzystając z masek tlenowych. Największym problemem do rozwiązania były bardzo trudne warunki geologiczne. Poziom lodu pokrywającego Płaskowyż Tybetański, topniejąc w słońcu, obniżał się o kilka cali, natomiast zamarzając nocą – podnosił się. Aby utrzymać wymaganą stabilność linii, prawie 500 km trasy oparto na specjalnie konstruowanych mostach. W zmarzlinie ułożono rury odprowadzające ciepło, kotwy stabilizujące górotwór; część torowiska chłodzi się amoniakiem,

a na najbardziej kruchych odcinkach trasy wkręcono w ziemię kilkumetrowe pale. Poniżej toru zbudowano ponad 30 przejść dla zwierząt, starając się pokazać, że chińska technika nie ingeruje w naturę [15].

Inauguracyjną podróż na „dach świata” z Pekinu do Lhasy zainaugurowano 1 lipca 2006 r. Pociągiem przemierzającym w ciągu 48 godzin trasę liczącą 4 065 km pasażer pokonuje nie tylko dotychczasowy rekord wysokości na istniejącej linii kolejowej (linia Lima–Huancayo w Peru), lecz, docierając do Lhasy, może stwierdzić, że dotarł w najbardziej ustronne miejsce na ziemi, które dzięki kolei stało się dostępne niemal dla każdego. To, co dla Pekinu jest dumą, Tybetańczykom jawi się jako narodowa tragedia. Z założenia, że docelowo Tybet odwiedzi ok. 15 mln turystów, wynika, że jedynie chińscy emigranci z grupy Han są zdolni zmarginalizować tybetańską populację, niszcząc odwieczny buddyjski sposób życia, stając się zagrożeniem dla tej tradycji, kultury i środowiska, rujnowanych od chwili przyjęcia przez Pekin kontroli nad regionem. Elitarność „Podniebnego pociągu” wynika z odmienności przyjętych kryteriów w odniesieniu do ekstremalnych uwarunkowań występujących w czasie podróży. Ze względu na pokonywanie znacznej wysokości wagony są całkowicie odizolowane od zewnętrznej atmosfery. Ilość tlenu wewnątrz pociągu regulują tzw. *oxygen supply* zainstalowane w przejściach, przy oknach i każdym łóżku. Te tłocznie podają właściwą mieszankę powietrza i sztucznie utrzymują prawidłowe ciśnienie, podobnie jak to ma miejsce w samolotach [15].

Istnieje zakaz otwierania okien, aby nie wpuszczać do wewnątrz rozrzedzonego powietrza. W tak ekstremalnych warunkach luksusem można określić standardowe kuszetki z przysnycami oraz stylowo urządzone salonki. Uruchomienie tego pociągu okrzyknięto w Chinach „cudem techniki otwierającym okno na świat”, natomiast Dalajlama ten dzień zaliczył do najczarniejszych w tybetańskim kalendarzu, ponieważ Tybet po raz pierwszy w swej historii został połączony koleją z resztą Chin.

Podsumowanie

Istniejące trendy w komunikacji kolejowej na kontynencie azjatyckim świadczą o tym, że era luksusowych podróży trwa nadal, zyskując coraz większe grupy klientów. Na świecie rośnie liczba ludzi zamożnych, dla których bliski kontakt z legendarną historią, kulturą, tradycją, unikatowymi walorami środowiska przyrodniczego jest optymalną formą podróżowania. Nie zmieniają tej tendencji opinie krytyków, wskazujące na to, że radość podróży koleją na duże odległości należy do przeszłości, a komunikacja lotnicza i szybkie pociągi przyczynią się do upadku tego segmentu kolei. Rzeczywistość wykazuje, że właśnie te nowoczesne aspekty sprzyjają rozwojowi charakteryzujących się odmiennością walorów i doznań podróży luksusowymi pociągami w atmosferze obsługi nobilitujących pasażera. O kształtowaniu się tego trendu w przyszłości świadczy najnowsza decyzja zarządu japońskich kolei. W 2017 r. powstanie tam najbardziej ekskluzywny i kosztowny (ok. 50 mln USD) pociąg przyszłości. Będzie zabierał tylko 34 pasażerów, do dyspozycji których przeznaczają się 10 dwupozomowych wagonów. Jego unikatowym wyróżnikiem będą 2 wagony o przeszklonych ścianach i dachach. Pociąg IR EAST CRUISE TRAIN to wizytówka przyszłości, która luksusem ma przewyższyć wszystko, co do tej pory zaproponowała światowa kolej.

Bibliografia:

1. *Encyklopedia geograficzna świata*, cz. IV: Azja, PPWK & OPRES, Kraków 1997.

2. Hawlena J., *Turystyka kolejowa – luksusowe pociągi (5)*. *Kolejowe szlaki Azji*, „Technika Transportu Szynowego” 2015, nr 9.
3. *Historia kolei*: http://pl.org/Historia_kolei (dostęp z dnia 15.09.2015 r.).
4. *Historia Pałacu na kołach. Luksusowa Podróż w Indiach*: pallacesonwheels.com (dostęp z dnia 09.02.2015 r.).
5. <http://blog.indianluxurytrains.com/2013/03/maharajas-express-dining.html> (dostęp z dnia 23.10.2015 r.).
6. <http://colorlibrary.blogspot.com/2012/08/photos-of-most-luxurious-train-in-india.html> (dostęp z dnia 3.02.2015 r.).
7. <http://famous-tourist-spots-india.weebly.com/> (dostęp z dnia 9.02.2015 r.).
8. <http://fishki.pl/fishka,Poci-g-quot-Eastern-amp-Oriental-Express-quot-w-Malezji,4855.html> (dostęp z dnia 9.02.2015 r.).
9. <http://gigalol.pl/arts/oszalamiajaco-luksusowy-pociag-maharaja-express-z-indii,1166,1.html> (dostęp z dnia 3.02.2015 r.).
10. http://gigalol.pl/zasoby/arts/images/2013-06-16/1371385470_7_gigalol.jpg (dostęp z dnia 15.09.2015 r.).
11. http://kolej.darlex.pl/index.php?option=com_content&view=article&id=361 (dostęp z dnia 15.09.2015 r.).
12. <http://pl.dreamstime.com/obrazy-stock-mae-chiang-mai-thailand-wodospady-ya-image125824> (dostęp z dnia 7.09.2015 r.).
13. <http://vardhmanvacations.com/rajasthan-train-tours/palace-on-wheels-restaurants.html> (dostęp z dnia 9.10.2015 r.).
14. <http://vilasaluxury.com/deccan-odyssey/> (dostęp z dnia 9.02.2015 r.).
15. http://www.logo24.pl/Logo24/56,125390,13077414,Podroz_pociagiem_z_Pekinu_do_Tybetu.html (dostęp z dnia 7.09.2015 r.).
16. <http://www.maharajas-express-india.com/blog/maharajas-express-facilities-offers-sense-of-five-star-hotel-on-rolling-wheels/> (dostęp z dnia 15.09.2015 r.).
17. <http://www.pursuitist.in/get-to-travel-in-style-and-explore-india-through-these-luxury-trains/> (dostęp z dnia 1.09.2015 r.).
18. <http://www.scientia.ro/blogurile-scientia/106-blogul-madalin-filip/1141-cele-mai-spectaculoase-calatorii-din-lume-cu-trenul.html> (dostęp z dnia 7.09.2015 r.).
19. <http://www.the-maharajas.com/> (dostęp z dnia 9.02.2015 r.).
20. <http://www.thepalaceonwheels.com/royale-indian-express.html> (dostęp z dnia 7.09.2015 r.).
21. https://commons.org/File:The_Indian_Maharaja,_Deccan_Odyssey_-_Beauty_Salon.jpg (dostęp z dnia 1.09.2015 r.).
22. <https://rajasthantourismbuzz.wordpress.com/tag/palace-on-wheels/> (dostęp z dnia 19.08.2015 r.).
23. *Pałac na kółkach*: <http://yatraadventureservices.com/info-domestic/2012/03/04/palace-on-wheels/?lang=pl> (dostęp z dnia 09.02.2015 r.).
24. Papazian A., *100 legendarnych pociągów*, Bauer-Weltbild Media Sp z o.o., Sp. K. Klub dla Ciebie, Warszawa 2008.
25. *Podróże marzeń: luksusowe pociągi*: <http://www.luxlux.pl/artukul/podroze-marzen-luksusowe-pociagi-22898> (dostęp z dnia 9.02.2015 r.).
26. Schabert W., *Ilustrowane kompendium. Koleje Świata*, Wydawnictwo Olesiejuk, Ożarów Mazowiecki 2010.

Autor:

dr hab. **Joanna Hawlena** – Uniwersytet Przyrodniczy w Lublinie